224446 ـ فضیلت دعا برای عموم مسلمانان

سوال

اگر دعا برای عموم مردم باشد دقیقا به چه کسی می‌رسد؟ آیا مثلا به مرد یا زنی که او را نمی‌شناسم و مرا نمی‌شناسد می‌رسد؟ و آیا وقتی که این دعا را می‌گویم به کسی می‌رسد که در آن وقت در ذهنم بوده است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

دعای درخواست خیر دنیا و آخرت برای عموم مسلمانان مشروع است و این یکی از معانی برادری و موالات در میان مسلمانان است زیرا مسلمان برای برادرش همان خیری را می‌خواهد که برای خود خواهان است. برای همین است که او برای همهٔ مسلمانان در دعایش خیر دنیا و آخرت را می‌خواهد.

و اگر در دعایش همه برادران و خواهران مسلمان را عموما دعا کند امید است که برکت این دعا به همه‌شان برد:

بخاری (۸۳۱) و مسلم (۴۰۲) از ابن مسعود ـ رضی الله عنه ـ روایت کرده‌اند که گفت:

هنگامی که پشت پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ به نماز می‌ایستادیم می‌گفتیم: السلام علی جبریل ومیکائیل، السلام علی فلان و فلان. پس پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ به سوی ما برگشت و فرمود: «الله خود سلام است، پس هرگاه کسی از شما نماز گزارد بگوید: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ (بزرگداشت‌ها و درودها و کردارها و گفتارهای پاک برای الله است. سلام بر تو ای پیامبر و رحمت و برکات او، سلام بر ما و بر بندگان نیک الله) چرا که هرگاه آن را بگویید به هر بندهٔ صالح الله در آسمان و زمین خواهد رسید». شهادت می‌دهم که معبودی به حق نیست جز الله و شهادت می‌دهم که محمد بنده و پیامبر اوست.

و اگر شخص مسلمان قصد دعا برای شخص خاصی را داشته باشد و برای همهٔ مسلمانان دعا کند امید است که دعایش به همه‌شان برسد.

ابوداوود (۳۲۰۱) از ابوهریره روایت کرده که گفت: پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ بر جنازه‌ای نماز گزارد، سپس فرمود: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا، وَمَيِّتِنَا، وَصَغِيرِنَا، وَكَبِيرِنَا، وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِيمَانِ ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِسْلَامِ ، اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ، وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ (خداوندا زندهٔ ما و مردهٔ ما و کوچک ما و بزرگ ما و مرد ما و زن ما و حاضر ما و غایب ما را بیامر. خداوندا آنکه را زنده نگه داشتی بر ایمان زنده نگه دار و آنکه را میرانده‌ای

بر اسلام بمیران. خداوندا ما را از اجرش محروم مگردان و پس از او گمراهمان نکن). آلبانی در أحكام الجنائز (۱/ ۱۲۴) آن را صحیح دانسته است.

قاری ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

طیبی می‌گوید: منظور از چهار قرینه [ذکر شده در این دعا] شمول و در برگیرندگی [همهٔ مسلمانان] است، بنابراین نظر به مفردات این ترکیب حمل بر تخصیص نمی‌شود. مانند این است که گفته شود: خداوندا مسلمین و مسلمات را همگی بیامرز. (مرقاة المفاتیح: ۳/ ۱۲۰۸).

ابن علان ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

خداوندا زندهٔ ما و مردهٔ ما را بیامرز یعنی برای همهٔ زندگان و مردگان ما مسلمانان. زیرا مفردِ مضاف برای عموم است.

(دلیل الفالحین: ۶/ ۴۱۶).

در کتاب فقه الأدعية والأذكار (۳/ ۲۳۲) آمده است:

و این دعایی است بزرگ که میتی که بر وی نماز گزارده شده و دیگر مسلمانان، زنده و مردهٔ آنان و کودکان و بزرگان و مردان و زنان و حاضران و غایبان را شامل می‌شود زیرا همه در این نیاز و بلکه در ضرورت مغفرتِ الله و عفو و رحمتش مشترکند.

برای فایدهٔ بیشتر به سوال شمارهٔ (140798) مراجعه نمایید.

والله تعالی اعلم.